

Knuzzel-21 Koekoeksklok

Doel van de les:

Je leert wat meer over de koekoek en de koekoeksklok.

Daarna kun je zelf aan de slag om een klok te maken.

Dit moet je doen

1. Je leest de weetjes over de koekoek en de koekoeksklok.
2. Je zoekt informatie over Romeinse cijfers
3. Je maakt van een echt uurwerk en een meltpak een koekoeksklok.
4. Het is natuurlijk heel leuk als je er helemaal je eigen klok van maakt.

Dit heb je nodig

- Meltpak (of frisdrankpak)
- Lijmpistool
- Schaar
- Gekleurd papier
- Goedkope klok (bijv. Ikea) + batterij
- Dennenappels
- Lijmstift
- IJslolly-stokjes
- Eigen knutselmateriaal

Wist je dat de bedenker van de koekoeksklok er eigenlijk helemaal geen koekoek als vogeltje voor had bedacht?

Het is leuk om deze opdracht met z'n tweeën te doen.

WERKBLAD

Over eieren, veren en een eigen wijs

Het koekoeksnest...

... bestaat niet! Deze vogelmoeder kiest immers altijd de nestjes van andere vogels uit voor haar eitjes.

Trekvogels

Als een volwassen koekoek in juni eieren heeft gelegd, vliegt ze weg, richting het zuiden. Jongere koekoeken vertrekken pas in het najaar. Rond half april komen ze weer terug.

Mannetje / vrouwtje

Een mannetjes heeft een blauwgrijze borst en kop; zijn onderlijfje is gestreept. Een vrouwtje kan op het mannetje lijken, maar je hebt ook bruine vrouwtjes.

Uitkijkpost

De koekoek houdt van halfopen landschappen. Zittend in hoge uitkijkposten tuurt hij graag rond op zoek naar nesten van geschikte 'pleegouders' voor de koekoekskinderen.

Eigen wijs

Omdat iedereen een eigen manier van praten heeft, is er een spreekwoord: "De koekoek en de sijs hebben niet dezelfde wijs".

Veertjes

Vind je in het voorjaar een veer met donkere dwarsstrepen? Het kán van een koekoek zijn

Een vogeltje met een eigen klok

Deze eer is niet voor elke vogel weggelegd: de koekoek kreeg een eigen klok!

Franz Ketterer, zo heette man die, lang geleden – in het jaar 1730 –, waarschijnlijk de allereerste koekoeksklok maakte. Hij woonde in het Zwarte Woud, in Zuid-Duitsland, waar nog altijd de meeste koekoeksklokken vandaan komen. Met balgen en fluitjes wist meneer Ketterer de roep van de koekoek na te bootsen in zijn klok, zodat die als een wekker dienst kon doen. De klokken werden sindsdien van hout gemaakt en versierd met prachtig snijwerk. De wijzers waren nog niet van kunststof, maar van ivoor. De klokken werkten als een slingerklok: zolang de slinger regelmatig een zetje krijgt, blijft de klok "vanzelf" lopen. Door gewichten of een gespannen veer is er geen elektriciteit nodig.

Koekoek

Het leukste van de koekoeksklok is misschien wel dat je het vogeltje niet alleen hoort roepen, je ziet het ook. Om de zoveel tijd gaat er een deurtje open en komt het beestje naar buiten. Verder verraden uitgesneden hazen, vossen, takken en bladeren nogal eens waar de klok ooit uitgevonden werd: in de donkere bossen van het Zwarte Woud.

Haan

Eigenlijk wilde meneer Ketterer een haan in zijn klok maken, want hanen waren in die dagen de natuurlijke wekkers van de mensen. Maar het geluid van de haan is lastig na te bootsen als mechaniekje. Welke vogel het dan maar worden moest, was vast meteen duidelijk...

Grootste

Vroeger was een koekoeksklok vooral heel duur. Tegenwoordig zijn er ook goedkopere, bedoeld als souvenir voor toeristen in het Zwarte Woud. Deze toeristen kunnen ook naar een museum dat vanalles over deze klok laat zien én naar de "grootste koekoeksklok ter wereld". Er schijnen er daar zelfs twee te zijn die zich zo noemen...!

De koekoek in cijfers

Een koekoek legt nooit meer dan **1** ei in een nest, terwijl ze toch wel **25** eieren kan leggen in **1** seizoen. Hieronder nog meer feiten en cijfers.

1. Er bestaan **4** soorten koekoeken.
2. Koekoeksvrouwtjes leggen per voorjaar meestal **10-25** eieren.
3. Ze brengen in elk nest maar **1** eitje.
4. Koekoekseieren worden in heel korte tijd uitgebroed: zo'n **12** dagen is genoeg.
5. Na ongeveer **18** dagen vliegt een koekoeksjong uit.
6. Als een koekoek bijna **2** is, kan hij jongen krijgen.
7. Daarna wordt het beestje nog **3** weken door zijn pleegmoeder gevoed.
8. Een koekoek is ongeveer **32** tot 36 cm lang.
9. **2017** ...was het jaar van de koekoek. De vogel kreeg extra aandacht, omdat het niet goed met hem gaat.
10. In Europa zijn meer dan **100** waardvogelsoort bekend, dus: vogels die door moeder koekoek uitgekozen worden om haar jong uit te broeden en op te voeden.
11. Ongeveer **45** van die 100 soorten brengen het jong ook echt groot, de andere laten het nest met het pleegkind in de steek

Filmpje

<https://www.youtube.com/watch?v=7ygh5f-B99A>

Kleine karekiet met koekoeksjong

<https://www.youtube.com/watch?v=sS05Ut2x9mM>

Maak zelf een koekoeksklok

Kijk goed naar de foto's dan zie je hoe je zelf een klok kunt maken

- Begin met een verpakking van melk of frisdrank.
- Maak de bovenkant open en spoel het pak goed uit – daarna goed laten drogen.
- Beplak het melkpak met mooie kleur papier .
- Bedenk allerlei versieringen (poppetjes, een tuintje, een hekje of bankje).
- Kijk ook op internet naar plaatjes van koekoeksklokken.
- Koop een goedkope klok (bijv. bij Ikea – kost minder dan 2 euro).
- Haal voorzichtig het doorzichtig deksel van de klok – daarna wijzers van het mechaniek halen.
- Plak de wijzerplaat (met romeinse cijfers) op karton.
- Plak daarna de wijzerplaat op jouw klok.
- Plak het mechaniek met een lijmpistool in het melkpak – door de open bovenkant.
- Zorg ervoor dat er aan de achterkant van jouw klok een deurtje komt (niet te klein – je moet de batterij van de klok door het deurtje kunnen bevestigen).
- Niet of plak de bovenkant van de klok dicht.
- Het dak van de klok kun je met ijsstokjes beplakken.
- Zoek twee dennenappels en plak die aan een touwtje – daarna vastmaken aan de klok
- Maak een vogeltje en plak dat bovenin je klok.

Romeinse cijfers

Heb je al gezien dat de cijfers op de wijzerplaat van de koekoeksklok meestal Romeinse cijfers zijn?

Welke cijfers ken je? Noteer ze in het vak hieronder. Zoek ook op internet.

De wijzerplaat voor jouw koekoeksklok

Je kunt de vorm hieronder gebruiken, maar op internet zijn meer voorbeelden te vinden. En het is natuurlijk super leuk als je je eigen wijzerplaat maakt. Plak de cirkel op karton en knip die dan uit.

